

VĚTŠINA LIDÍ NEROZUMÍ TOMU, CO SE NA DOMÁCÍ POLITICKÉ SCÉNĚ ODEHRÁVÁ

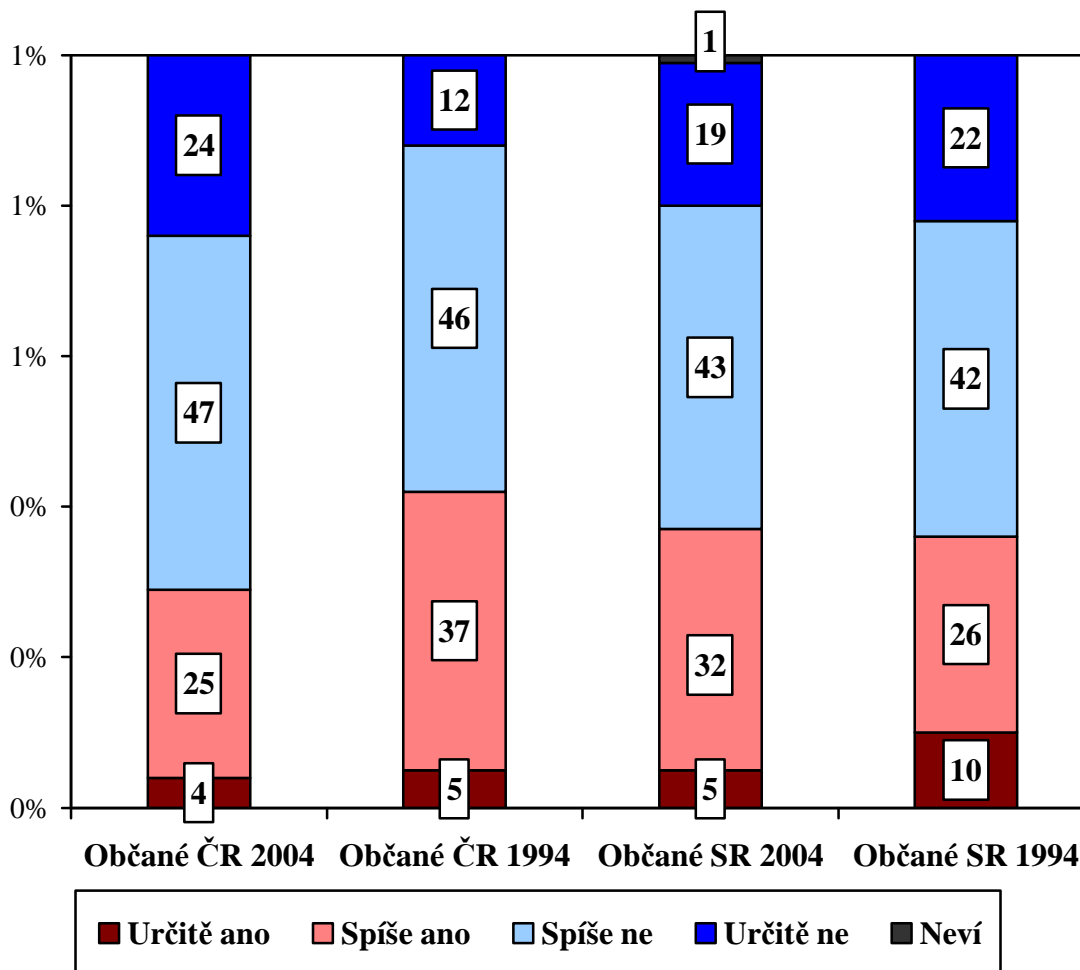
Následující údaje vycházejí ze společného výzkumu veřejného mínění uskutečněného společnostmi STEM – Středisko empirických výzkumů a IVO – Institut pro veřejné otázky v Bratislavě v závěru roku 2004. Projekt navazuje na stejný česko–slovenský srovnávací výzkum, který se uskutečnil přesně před 10 lety. Zjištění tak umožňují unikátní srovnání vývoje a aktuálního stavu názorů veřejnosti na situaci v obou částech bývalé federace. Oba výzkumy jsou reprezentativní pro dospělou populaci ve věku od 18 let. V České republice proběhl výzkum ve dnech 29. 11. – 7. 12. 2004, na Slovensku ve dnech 12. – 22. 11. 2004. V ČR bylo dotázáno 1681 respondentů, v SR 1277 respondentů.

Po patnácti letech zkušeností s demokratickou politikou lze u velké části veřejnosti pozorovat značnou bezradnost z dění na vnitropolitické scéně. V současné době 71 % českých obyvatel uvádí, že domácí politika je pro ně něčím, co dobře nechápu. Varující je zjištění, že nesrozumitelnost domácího politického dění pro občany ČR v průběhu času neslábne, ale naopak poměrně výrazně narůstá - za posledních deset let se podíl jedinců, kteří domácí politice nerozumí, zvýšil o 13 %, přičemž v naprosté většině se jedná o nárůst podílu lidí zcela dezorientovaných (odpovědi „určitě nerozumím“).

Na Slovensku je situace poněkud jiná. Pocit nepochopení toho, co se na poli domácí politiky vlastně odehrává, je v SR sice méně častý než v České republice, nicméně i tam jej zažívají více než tři pětiny obyvatel (62 %). Podíváme-li se ovšem na tuto celkovou míru politické dezorientace slovenských občanů optikou vývoje v posledních deseti letech zjistíme, že jde o podobný stav, který platil na Slovensku již na konci roku 1994. Na rozdíl od České republiky vývoj na Slovensku zřetelný růst odcizenosti řadových občanů od politiky nezaznamenal. Pouze mírně ubylo lidí, kteří jsou o svých schopnostech vyznat se ve vnitropolitickém dění přesvědčeni pevně („určitě rozumím“), a přibýlo těch, kteří si tím nejsou tak úplně jistí („spíše rozumím“). Řadoví občané na Slovensku se dnes celkově cítí být lepšími znalci domácího politického dění než obyvatelé České republiky. V prvních letech po

rozdělení federace byla přitom situace opačná, tehdy platili za větší znalce lidé žijící v České republice.

"Rozumíte tomu, co se u nás v politice děje?" (%)

Pramen: STEM Praha, 1994 a 2004, FOCUS Bratislava, 1994 a Inštitút pre verejné otázky Bratislava, 2004

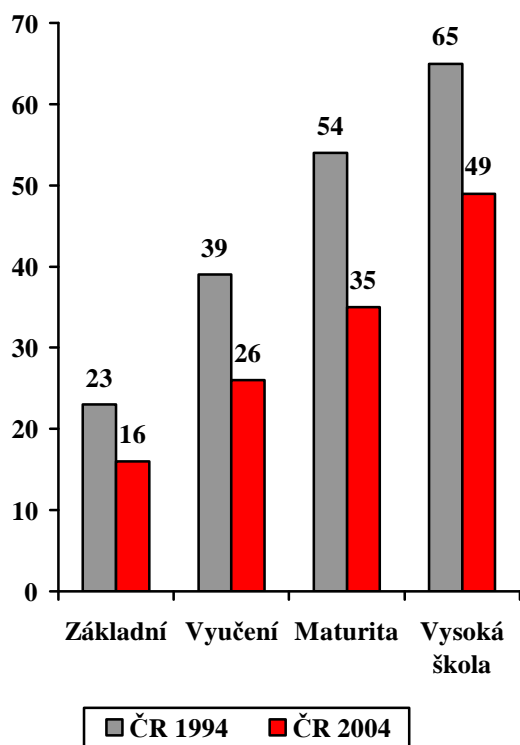
Míra orientace v událostech na domácí politické scéně není ovšem u všech skupin obyvatel stejná. Za znalce domácí politiky se častěji považují muži (v ČR 38 %, v SR 44 %) než ženy (21 % a 30 %). Více zběhlí v domácí politice jsou také střední generace (v ČR osoby mladšího středního věku 30 – 44 let 36 %, v SR lidé ve vyšším středním věku 45 – 59 let 43 %). Nejméně naopak nejmladší generace do 30 let (v ČR 23 %, v SR 30 %). Lépe politice rozumějí rovněž jedinci s vyšším vzděláním.

Stojí za pozornost, že vliv vzdělání na schopnost orientovat se v domácím politickém dění se u obyvatel České republiky v posledních deseti letech oslabil. Příznačné přitom je, že toto

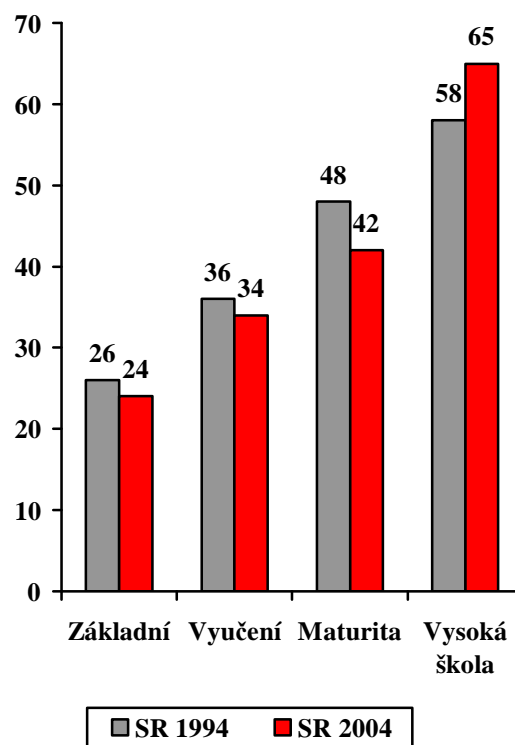
stírání rozdílů mezi jednotlivými vzdělanostními kategoriemi nebylo způsobeno zvyšováním srozumitelnosti domácí politiky i pro osoby s nižším vzděláním, ale naopak větším růstem bezradnosti z domácí politiky na straně středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaných lidí.

Na rozdíl od České republiky má dnes na Slovensku vzdělání na orientaci ve vnitropolitickém dění větší vliv a teze, podle které lépe rozumějí domácí politice především vysokoškolsky vzdělaní jedinci, tam v současné době platí více než před deseti lety.

"Rozumíte tomu, co se u nás v politice děje?" (odpovědi ano)

"Rozumíte tomu, co se u nás v politice děje?" (odpovědi ano)

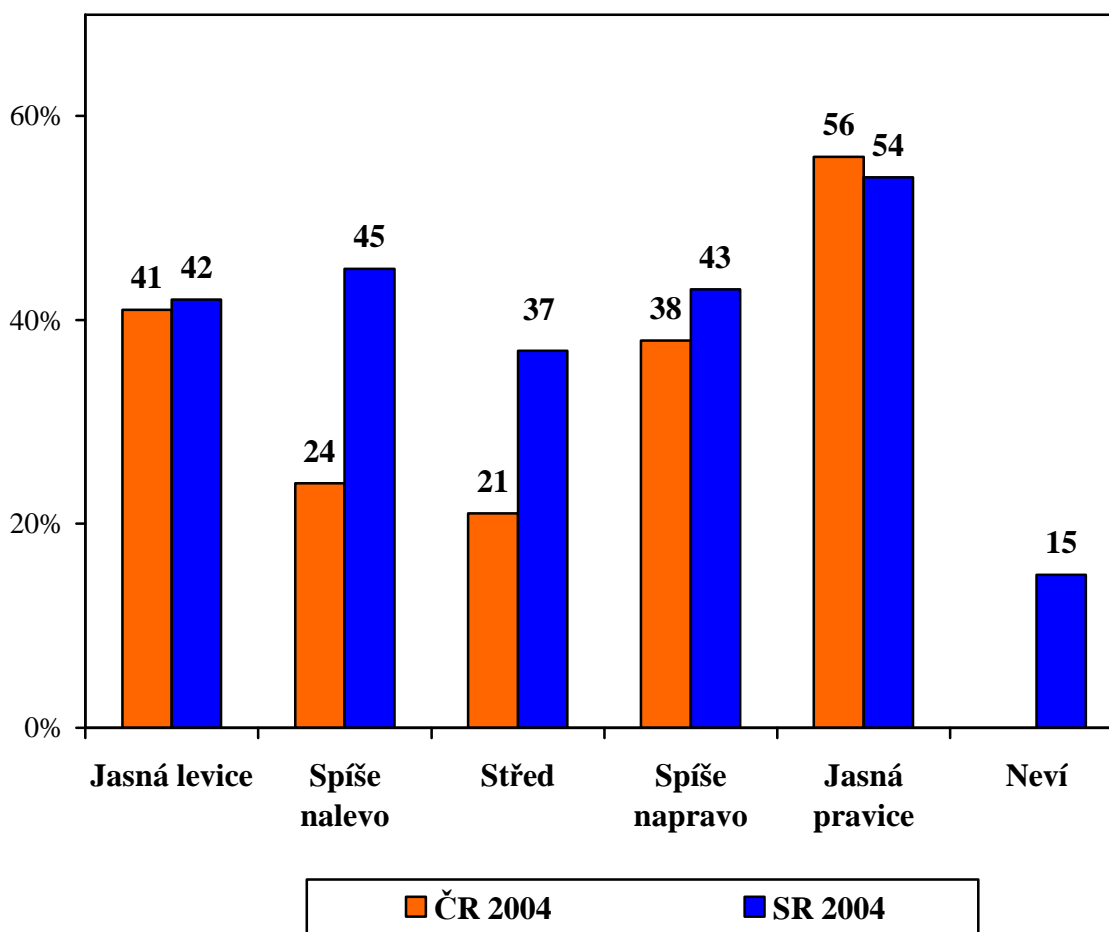
Pramen: STEM Praha, 1994 a 2004, FOCUS Bratislava, 1994 a Inštitút pre verejné otázky Bratislava, 2004

Rozdíly ve schopnosti vyznat se v tom, co se na vnitropolitické scéně odehrává, jsou patrné i mezi lidmi různé politické orientace. O nesrozumitelnosti domácí politiky hovoří nejčastěji jedinci s nevyhraněnými politickými stanovisky - v České republice zejména lidé hlásící se k politickému středu, na Slovensku nejčastěji ti, kteří si svojí politickou orientací nejsou jistí (na otázku, kam na škále levice – střed – pravice svými názory patří, odpovídají „nevím“).

Směrem k oběma pólům politického spektra stupeň obeznámenosti s vnitropolitickým děním stoupá. Tato tendence se zvláště výrazně projevuje v České republice. V obou zemích shodně se za největší znalce domácí politiky prohlašují osoby s vyhraněně pravicovým zaměřením.

„Rozumíte tomu, co se u nás v politice děje?“

% kladných odpovědí podle politické orientace

Pramen: STEM Praha, prosinec 2004 a Inštitút pre verejné otázky Bratislava, listopad 2004

Podrobnější analýza dat výzkumů ukazuje, že deklarovaná nesrozumitelnost domácí politiky je často výrazem celkového rozladění a bezradnosti z jednání a rozhodování politiků. Dojem, že domácí politika je pro běžného občana nepochopitelná, těsně souvisí s takovými pocity, jako je například přesvědčení o nezájmu „těch nahoře“ o problémy obyčejných lidí nebo obavy z angažovanosti v politice („člověk si jenom popálí prsty“). Souvislost mezi dezorientací v domácím politickém dění a odsuzováním politiky svědčí o tom, že propast mezi světem řadových občanů a světem „velké“ politiky se nijak nezmenšuje a v případě České republiky zjevně narůstá.